

Subject: Man – pánská kolekce

Hana Prchalová

Bakalářská práce

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Design oděvu
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana Prchalová**
Osobní číslo: **K11432**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Design oděvu**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Subject: man – pánská kolekce**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část

Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, obrazová příloha, vlastní závěry v minimálním rozsahu 15 normostran. Kolekce se bude zabývat transformací mužského těla. Do pánského šatníku vnese typicky ženské prvky.

2. Praktická část

Výtvarné zpracování a realizace finálních návrhů v počtu 6 pánských modelů, charakteristických minimalismem. Teoretická a technická příprava projektu, sběr potřebných informací, dokumentace realizace dle zadaných parametrů (moodboard, storyboard, skici s naznačením siluety, barevnost, popis materiálů, technické nákresy modelů, technické opisy, stříhové řešení, postprodukce). Práce musí být doplněná o dokumentační fotogr. z procesu tvorby, módními fotografiemi, popřípadě krátkým promo videem. Rozsah práce: cca 30 str. formát A4. Odevzdejte ve 2 stejnopisech v pevné vazbě. Součástí předané písemné práce jsou i 2 vyhotovení na CD-ROM. Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci prakt. části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana.

Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní email, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BAUDOT, Francois. Móda století. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, 399 s. ISBN 8072029436.

SEELING, Charlotte. Fashion: 150 years : couturies, designers, labels.

Potsdam: h.f. ullmann publishing, c2012, 497 s. ISBN 978-3-8480-0121-7.

SEELING, Charlotte. Století módy 1900-1999. 1. vyd. Praha: Slovart, 2000, 655 s. ISBN 8072092472.

SPIPKER, Kaye Durland a Sharon Sadako TAKEDA. Breaking the mode: contemporary fashion from the permanent collection, Los Angeles County Museum of Art. 1st ed.

Milano, Italy: Skira, 2007, 213 s. ISBN 978-88-6130-301-0.

BOLTON, Andrew. Alexander McQueen: savage beauty. New York: Metropolitan Museum of Art, c2011, 240 s. ISBN 978-0-300-16978-2.

BIERHALS, Christine Anna. Young European fashion designers. 2nd ed. Cologne: Daab, c2008, 377 s. ISBN 978-3-86654-013-2.

Sample: 100 fashion designers, 010 curators: cuttings from contemporary fashion. London: Phaidon, 2006, ca 432 s. ISBN 0-7148-4713-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Art. Mária Štraneková, ArtD.

Ateliér Design oděvu

Datum zadání bakalářské práce:

3. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

16. května 2014

Ve Zlíně dne 20. února 2014

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

děkanka

L.S.

Mgr. Art. Mária Štraneková, ArtD.

vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně
.....

.....
.....
Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požičovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Kolekce Subject: man je, jak sám název napovídá, určena mužům, kteří se na několik měsíců stali předmětem mého výzkumu. Zajímalo mne především, jak souvisí dnes tolik oblíbené feminní prvky v jejich šatníku s historickým vývojem a chápáním genderových rolí. Jde pouze o trend nastolený módními tvůrci s posedlostí najít ještě něco, co společnost šokuje? Nebo se jedná o přirozený evoluční jev světa módy?

Bakalářská práce tedy hledá vzájemné průniky obou pohlaví, zároveň se však snaží určit pomyslné hranice maskulinity a feminity, jak jsou chápány společností.

Výsledkem je nenásilná kombinace ženských i mužských principů v oděvu, která se projevuje nápaditými, avšak nenápadnými prvky. Umožňuje tak svým nositelům být trendy, projevit svou jemnější stránku osobnosti, zároveň si však zachovat své mužné dekorum.

Klíčová slova: androgynie, mužská emancipace, feminní společnost, stereotypní a současné chápání genderových rolí

ABSTRACT

„Subject: man“ is a menswear collection, which have become the object of my research for several months. I have been mainly interested in coherency among feminine elements in menswear, which are very popular nowadays, and historical development of understanding gender roles. Is this only a trend, set by fashion designers obsessed with finding something that could be shoking for society? Or is it a natural way in menswear fashion world?

In my bachelor thesis I am looking for mutual intersections of both sexes. However simultaneously trying to determine the imaginary boundaries of masculinity and femininity.

The result is an effortless combination of masculine and feminine principles in clothing, which are subtle and not superficial. This collection allows to be trendy, shows subtle aspects of individuality, but preserves own manly decorum at the same time.

Keywords: androgyny, men's emancipation, feminine society, stereotyped and current understanding of gender roles

„Rád o sobě přemýšlím jako o plastickém chirurgovi se skalpelem v ruce.“

Alexander McQueen

Ráda bych poděkovala Leoně Smržové za cenné rady, nové zkušenosti a výpomoc při práci s usněmi. Dále PhDr. Daně Lapšanské za poskytnutí písemných materiálů pro značnou část teoretické práce a především své rodině a přátelům, za neustálý přísun povzbuzení a síly. Bez jejich podpory by bakalářská práce vznikala velmi obtížně.

Děkuji i vedoucí ateliéru Mgr. Art Márii Štranekové, Art.D.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 FEMINNÍ SPOLEČNOST	13
1.1 CO JE TO ANDROGYNIE?	13
1.2 MUŽI A ŽENY	13
2 VÝVOJ PÁNSKÉ A DÁMSKÉ MÓDY	17
2.1 VÝVOJ MÓDY V HISTORII.....	18
2.1.1 Do roku 1914.....	18
2.1.2 20. léta	19
2.1.3 30. léta	22
2.1.4 40. léta	24
2.1.5 50. léta	26
2.1.6 60. léta	29
2.1.7 70. léta	32
2.1.8 80. léta	35
2.1.9 90. léta	38
2.2 SOUČASNÉ TENDENCE MÓDY.....	41
3 ANDROGYNIE V SOUČASNÉ MÓDĚ	45
3.1 ALEXANDER MCQUEEN	46
3.2 RAF SIMONS	46
3.3 J. W. ANDERSON	47
3.4 BERNHARD WILLHELM	48
3.5 MUŽI V SUKNÍCH.....	49
II PRAKTICKÁ ČÁST	51
4 KONCEPT KOLEKCE	52
4.1 INSPIRAČNÍ ZDROJE	53
4.2 SILUETY A DETAILS	54
4.3 BAREVNOST	56
4.4 MATERIÁLY	56
5 TECHNICKÁ DOKUMENTACE JEDNOTLIVÝCH MODELŮ	57
5.1 MODEL 1	57
5.2 MODEL 2	58
5.3 MODEL 3	58
5.4 MODEL 4	60
5.5 MODEL 5	63
5.6 MODEL 6	64
III PROJEKTOVÁ ČÁST	66
6 FOTODOKUMENTACE	67
ZÁVĚR	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	79

SEZNAM OBRÁZKŮ	80
-----------------------------	-----------

ÚVOD

Tato práce se zabývá tématem mužské emancipace. Ta se stále častěji projevuje v pánském odívání. Tuto Inspiraci jsem zvolila z velké části proto, abych si ujasnila své stanovisko vůči tomuto aktuálnímu trendu, který mužům diktuje jistou dávku androgynie. Má bakalářská práce je tedy spíše subjektivním hledáním hranic mužnosti a vytvořením si vlastního postoje k výše zmíněné problematice. Je to opravdu móda, či jen zoufalá snaha přinést do světa oděvního průmyslu něco neotřelého? A chtějí to muži, nebo jen ve snaze jít s dobou slepě následují trend?

Prvotním impulsem k vytvoření této kolekce pro mne bylo zhlédnutí filmu *Kůže, kterou nosím* od známého španělského režiséra *Pedra Almodóvara*.

Ústředním tématem tohoto kontroverzního snímku je nedobrovolné podstoupení plastické operace změny pohlaví. Hlavní hrdina Vincent se pokusí znásilnit dceru plastického chirurga. Pro mladou dívku je tento zážitek natolik traumatický, že ji dožene k sebevraždě. Nešťastný otec toužící po pomstě viníka unese a ve své laboratoři začne přetvářet identitu chlapce. Po spoustě náročných operací se z Vincenta stává Vera, která se velmi nápadně podobá chirurgově zesnulé ženě Gal.

Šok, odpor, soucit, pochopení. Emoce tolik silné, že vybízely k dalšímu zpracování s mou vlastní invencí.

Nevím, zda Almodóvar toto téma zvolil úmyslně jako svou vlastní reakci na vývoj dnešní společnosti. Mne však příběh donutil zamyslet se nad soudobým vnímáním rozdílů mezi pohlavími a jejich odlišování v rámci oděvu. Bakalářská práce se tedy zabývá prolínáním ženských a mužských principů v módě a zároveň hledá hranici mezi nimi.

Jelikož se ve své budoucí profesi hodlám věnovat pánské módě, rozhodla jsem se vytvořit kolekci, jejímž cílem je nabídnout mužům přijatelnou variantu aktuálního trendu mužské emancipace, která jim vizuálně neubere na mužnosti, ale zároveň nenápadně a naznačí jejich ženskou stránku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FEMINNÍ SPOLEČNOST

Kapitola se zabývá vlivem společnosti na psychosexuální vývoj člověka a stereotypním i soudobým chápáním genderových rolí. Pro porozumění současnému stavu věcí je velice důležitá komparace s historií. Co je příčinou oslabení patriarchálního systému? Z jakého důvodu se muži dnešní doby přibližují feminnímu typu osobnosti? Je to přirozený vývoj, který bude pokračovat, nebo se jedná o krátkodobý trend?

1.1 Co je to androgynie?

Podle slovníku cizích slov jde o biologickou oboupohlavnost, či symbol úplnosti. Může také vyjadřovat minimalizaci psychických rozdílů mezi muži a ženami v současné době. Další interpretace hovoří o typu osobnosti, která kombinuje a vyrovnává maskulinní a feminní kvality.¹

1.2 Muži a ženy

Dle stereotypního rozlišení pohlavních rolí lze muži a ženě přiřadit tyto typické vlastnosti:

Muž – agresivní, aktivní, autoritativní, bojovný, ctižádostivý, dobrodruh, dominantní, neo-hrožený, nezávislý, objektivní, věcný, odhodlaný, odolný, odvážný, podnikavý, přímý, racionální, realista, rozvážený, sebejistý, soutěživý, spolehlivý, statečný, tvrdý, silný, vůdce, vyrovnaný, zodpovědný, nepláče

Žena – bezmocná, citlivá, empatická, jemná, komunikativní, parádnice, milovnice dětí, mírná, náladová, nerozhodná, něžná, ohleduplná, pasivní, pečlivá a opatrná, poslušná, povolná, přitažlivá, přívětivá, slabá, soucitná, šarmantní, taktní, touží po jistotě, úzkostná, vyžadující ochranu, zaměřená na rodinu, závislá²

Jak je tedy zřejmé, muž představuje dominantní a majestátní element společnosti. Důkazy lze najít i v lingvistice. Např. anglické slovo man, označující muže, je možné též použít jako výraz pro člověka. Množné číslo men, tedy muži, pak označuje lidstvo obecně.

¹ Slovník-cizich-slov.abz. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 2013-12-26]. Dostupné z: www.slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/androgynie

² KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 24 – 25. ISBN 80-7367-145-x.

Hartmut Karsten se v knize *Ženy – muži – genderové role, jejich původ a vývoj* k této problematice vyjadřuje takto: „Pravděpodobně je, že po celá tisíciletí společenských forem lovců a sběračů nedominovalo ani jedno z pohlaví. Spíše se podle různých geografických a klimatických podmínek tvořily různé organizační formy založené na dělbě práce mezi muže a ženy.“³ Dále v textu však potvrzuje, že jakmile společnost přešla k systému zemědělství a chovatelství, ženy postupně ztrácely svou pozici. V antickém období a následně ve středověku se tak upevnil patriarchát.⁴

Dnes, po vytrvalém boji žen za dosažení emancipace, se již stereotypy pohlavních rolí značně vyrovnaly. Stále více se projevuje, že člověk není pouze maskulinní či feminní osobnost.⁵

Podle dlouholetých sociologických výzkumů, uvedených v knize *Ženy – muži – genderové role, jejich původ a vývoj*, existují 4 osobnostní typy, nezávislé na biologickém pohlaví. Maskulinní, androgynní, mající nadprůměrně vysoký podíl maskulinních i feminních vlastností, nediferencovaný, s podprůměrným podílem vlastností obou pohlaví, a feminní, označovaný často jako zženštilý.⁶

Karsten také ve svém díle tvrdí, že „každé individuum se může lhostejno jakého pohlaví je geneticky vydat dále ženským nebo mužským směrem vývoje.“⁷ Nedostatek androgenu způsobuje vývoj muže ženským směrem, zatímco jeho přebytek naopak nutí ženu vyvíjet se mužsky. Převážná část tohoto psychosexuálního vývoje probíhá až po narození. Dítě se tak vyvíjí na základě procesů učení, výchovy a ovlivňování.⁸

Knihy *Ženy – muži – genderové role, jejich původ a vývoj* uvádí tento příklad: „Zeptáme-li se dvouletého hošíka, jestli se skutečně změní v holčičku, když si nechá narůst vlasy, oblékne se do dívčích šatů a nechá si říkat „Karolínka“, může velmi znejistět. Děti se totiž neo-

³ KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 147. ISBN 80-7367-145-x.

⁴ KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 148. ISBN 80-7367-145-x.

⁵ KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 25 - 27. ISBN 80-7367-145-x.

⁶ KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 27 – 28. ISBN 80-7367-145-x.

⁷ KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 27 – 28. ISBN 80-7367-145-x.

⁸ KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 12 - 23. ISBN 80-7367-145-x.

rientují podle rozdílu v genitáliích, nýbrž vnějšími znaky jako jsou délka vlasů a oblečení. „Holky jsou vždycky holky, protože můžou nosit všechno (i kalhoty), ale kluci jsou holky jen když si oblečou šatičky.“⁹

Prokazatelně vyšší hodnota feminity u mužů dnešní doby odstartovala fenomén, který sociologové nazývají *feminní společnost*. Jednou z jeho příčin jsou nepochybně chybějící mužské vzory v raném dětství. „*Prvních deset let života dítěte je prakticky v ženských rukou. Doma je to matka, ve školce vychovatelky, ve škole učitelky.*“¹⁰ Dalším z důvodů je patrně vysoká rozvodovost dnešní společnosti. Dítě, ať už se jedná o chlapce či dívku, je prakticky vždy svěřeno do péče matky. Opět chybí mužský vzor.¹¹

Krise mužnosti, jak tento stav výstižně označuje Karstnel, se stává stále rozšířenější. Za její příčinu lze považovat změnu v chápání tradičních genderových rolí. Ženy svůj emancipační boj již dovedly k vítěznému konci. Vyrovnaly se tak v mnohém dominantnímu pohlaví. Trvalo to desítky let, nicméně dnes je již společnost respektuje jako rovnocenné s mužským pokolením. Pánům tedy nezbývá nic jiného, než se této situaci přizpůsobit. Zjednodušeně řečeno, když žena zastává náročné zaměstnání, vydělává více peněz a vypadá u toho mnohem lépe, role se obrací a muž se musí snažit vyrovnat svému protějšku.

Proto dnes muži začínají svůj vlastní emancipační boj. Nejedná se tedy o žádný lifestyleový výstřelek, nýbrž o přirozený vývoj společnosti podmíněný jejím vlastním chováním a změnami. Zda se utvoří plnohodnotná rovnoprávnost mezi pohlavími? Můžeme se pouze dohadovat. Možná toho budeme svědky.¹²

⁹ KARSTEN, Hartmut. Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 42 - 57. ISBN 80-7367-145-x.

¹⁰ BIDDULPH, Steve. Mužství: jak zvládat všechny mužské role. Vyd. 1. Praha, 2007, 199 s. ISBN 978-80-7367-209-6.

¹¹ BIDDULPH, Steve. Mužství: jak zvládat všechny mužské role. Vyd. 1. Praha, 2007, 199 s. ISBN 978-80-7367-209-6.

¹² KARSTEN, Hartmut. Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 148. ISBN 80-7367-145-x.

Obr. 1. muži a ženy

2 VÝVOJ PÁNSKÉ A DÁMSKÉ MÓDY

Tato kapitola se zabývá vývojem a proměnami vizuální i funkční stránky oděvu v kontextu s dobou. Pro lepší pochopení velkých změn, které se uskutečnily v průběhu 20. století, si dovoluji lehce nastínit jeho podobu již od doby starověké. Podrobně se však kapitola zabývá pouze jednotlivými desetiletími 20. století a současnou situací.

Oděv je od pradávna nositelem informace. Z oblečení lze vyzkoušet nejen do jaké míry se člověk o módu zajímá, ale také jeho společenské postavení, či zaměstnání a zájmy.

Původním účelem bylo pochopitelně chránit tělo před vnějšími vlivy, jako je například chlad. Funkce oblečení byla tedy výhradně praktická.

S příchodem starověkých civilizací lze pozorovat první náznaky estetičnosti. Zatím se však projevovala spíše v doplňcích a líčení, než v samotném oděvu. Čím více se blížíme období středověku, tím větší snahu o projevy estetiky v kultuře odívání můžeme pozorovat. Stále nabývací okázalost a nákladnost umožňuje rozlišit i jednotlivé společenské vrstvy obyvatelstva. Patrná je také snaha o odlišení žen a mužů. Ta vyvrcholila v Románském období, kdy se do módy dostávají kalhoty. Okamžitě se stávají neodmyslitelnou součástí každodenního oděvu mužů, bez rozdílu společenského postavení.

Zdokonalují se též technologie zpracování. Dřívější aranžování ustupuje perfektně krejčovsky zpracované formě. Móda tak dostává zcela novou podobu. Pomocí záševků tvaruje siluetu lidského těla, což umožňuje i větší kreativitu v rámci střihu.

Nejvyššího bodu zájmu dosáhla estetika odívání za vlády Ludvíka XIV. Krejčovina již byla na dokonalé úrovni. Mohla tedy vyniknout okázalá dvorská kultura, občas balancující na hraně dobrého vkusu a kýče. Toto období zmiňuji záměrně, jelikož položilo základy dnešní podobě pánského obleku. Ten zůstává ve své podstatě nezměněn už od 18. století.

V období Velké francouzské revoluce se objevují první tendence demonstrovat lidskou rovnost pomocí odívání. Vzniká tzv. francouzský národní oblek. Tato varianta se však příliš neujala. Obyvatelstvo totiž upřednostňuje hodnoty minulé a navrací se tedy k již zavedeným tradicím. Ženy opět hrdě, již potřetí v historii, oblékají krinolínu. Demonstrují tak

svou hrdost a to, že nemusí pracovat. Také muži znovu objevují svůj zájem o kulturu odívání. Dostává se jim označení dandyové.¹³

Teprve s příchodem 20. století se oděv pomalu přizpůsobuje tempu doby a stává se stále praktičtějším.

2.1 Vývoj módy v historii

2.1.1 Do roku 1914

Na počátku 20. století zůstává centrem módního dění Paříž, která prožívá svá Zlatá léta. Oděv je stále poplatný minulosti, přestože se objevila snaha o jeho novou podobu. Ženy odmítají odložit korzet, který pomáhá zformovat siluetu přesýpacích hodin. Jistý odklon od minulosti nabývá patrnosti v barevném vyjádření. Oděvy se vyrábí v tmavých barvách a přibližují se praktičnosti omezením zdobných prvků.¹⁴

Móda nového století myslí především na pohodlí dam. Pánský oděv tak bohužel zůstává ve své podstatě nezměněn již od roku 1797. Nenápadná elegance ustálené kombinace bílé košile, rovných kalhot s manžetou, vesty a krátkého saka, propagované Georgem Brianem Brummelem v Londýně, mění pouze detaily. Nepostradatelným doplňkem každého gentlemana je hedvábná kravata. Ta je zároveň jediným barevným akcentem oděvu.¹⁵

Zřetelný odklon od historických zvyklostí přichází s prvním desetiletím, s nástupem uměleckého směru Art deco, který ovlivnil nejen umění, ale i soudobé odívání. Spolu s fauvistickou barevností a stříhy inspirovanými kubismem vytváří zcela novou úzkou a rovnou siluetu ženy. Ta vysvobodila dámy ze zajetí nepohodlných korzetů deformujících hrudník. Nastal ovšem nový problém. Dlouhé uzoučké sukně spoutaly nohy a neumožňovaly příliš pohybu.¹⁶

Velký rozkvět cestovního ruchu s sebou samozřejmě přináší i rostoucí zájem o cizí kultury. Exotické vlivy východu a orientu se staly zásadním zdrojem inspirace pro podobu nové módní linie, uvedené na trh Paulem Poiretem. Zejména pak představení Ďagilevova baletu roku 1910. Celková uvolněnost oděvu, pštroší peří, orientální turbany a kožešiny skvěle

¹³ Muži extrémně se zabývající svým vzhledem. Patrná může být i jistá známka zženštilosti.

¹⁴ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

¹⁵ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

¹⁶ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

doplňují ostrou fauvistickou barevnost a kombinace vzorů. Nezbytným doplňkem každé pravé dámy jsou boty s vykrojeným podpatkem a samozřejmě klobouk.¹⁷

Největší rozruch však způsobil zcela jiný model, také z dílny Paula Poireta. Harémové kalhoty, první náznak neodvratně se blížící ženské emancipace, první ryze mužský prvek v dámském šatníku.¹⁸

Obr. 2. koláž vzhledu pánské a dámské módy do roku 1914

2.1.2 20. léta

První světová válka zapříčinila velké ztráty na mužských životech. Značná část domácností znenadání postrádala otce a manžela, hlavu rodiny, živitele. Tato nešťastná událost se stala hybnou silou tehdejšího vnímání postavení žen ve společnosti. Už se nejedná o dámy závislé na manželově příjmu. Ocitají se v situaci, kdy ony samy jsou živitelkami. Musí zaujmout postavení mužů ve společnosti.¹⁹

¹⁷ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

¹⁸ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

¹⁹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

Situace si pochopitelně žádá i uzpůsobení módy aktuální době. Přichází tak jedna z největších změn jak v dějinách obecně, tak i v těch módních. Roku 1915 totiž dochází ke zkrácení sukní. Ženy nejprve stydlivě odhalí kotník, to se ovšem zdá být nedostačujícím. Ustálenou délkou se tedy stává sukně do půli lýtek.²⁰

Nový styl dostal příznačný název *á la garcon*. Chlapecká silueta bez pasu a poprsí, krátké vlasy a absence korzetu. Mohlo by se zdát, že dvacátá léta odstranila ženskost. To je však zcela milný dojem. Dámy si našly způsob, jak ji projevit. Doplnily své šaty péřovým boa, výšivkou, či zajímavým šperkem. Pozornost začaly věnovat také výběru obuvi, která byla nyní vystavena na odiv díky krátkým sukním. Také vliv kubismu v podobě šikmých stříhů a asymetrie dodal do ženského šatníku jakousi lehkost a nenucenost. Jakoby byly vkusně oblečeny jen náhodou.²¹

Obr. 3. styl *á la garcon*

Tento velmi osobitý a elegantní styl má na svědomí především jedna velká dáma módních dějin, Gabrielle Chanel. Vynálezkyňe nadčasové, pohodlné, ale stále šarmantní módy. Ostatně tzv. malé černé nosí ženy všech národností už celá desetiletí.²²

Gabrielle si poradila i s nedostatkem textilních materiálů v poválečné Francii. Začala vyrábět kostýmky z žerzeje, který se původně používal pro pánské spodní prádlo.²³ Povýšila

²⁰ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

²¹ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472.

²² BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

tak tento nezajímavý materiál na módní záležitost. Totéž provedla s úpletem. Její odvaha bořit hranice vyvrcholila v používání pánských střihů pro dámské oděvy. Pulovry a kabáty sportovního charakteru doplněné bižuterií. To vše je Coco Chanel, módní ikona Paříže dvacátých let.²⁴

Pánská móda také doznala značného uvolnění. Stále větší obliba sportu s sebou přináší pohodlnou linii. Tvarovaná krátká saka s dvěma knoflíky, širší rovné či stále oblíbenější golfové kalhoty, vesty a svetry s výstřihem do tvaru V, na nichž ležérně spočívá již měkký límeček košile, jsou velmi nadčasovou záležitostí. Novinkou pro muže je trenchcoat, kabát z plachtoviny do nepříznivého počasí.²⁵

Ve vývoji pánského šatníku sehrála velmi důležitou roli také 1. světová válka. Původně volnočasový oblek se definitivně stává denním oděvem. Je tedy nezbytné najít nového nástupce pro formální příležitosti. Tím se stává smoking, o jehož původu se stále vedou diskuze. Oficiálním vynálezcem tuxeda, jak se mu přezdívá v USA, je pravděpodobně Pierre Lorillard. Při své návštěvě Tuxedo Club v Tuxedo Park v roce 1886 byl údajně oděn do fraku, ovšem bez charakteristických dlouhých šosů. Britové se však proti tomuto tvrzení bouří a tvrdí, že krátké smokingové sako ušili pro prince z Walesu již v roce 1865.²⁶

Pánskou novinkou let dvacátých je také tzv. londýnský střih. Nová podoba klasické ležérní elegance přizpůsobila střihové řešení nově vynalezeným pohodlným materiálům. Zúžením pasu, zvýrazněním ramen a uvolněním průramků pánský oblek docílil skvělého pocitu volnosti a zároveň formoval mužnou siluetu.²⁷

²³ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472.

²⁴ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

²⁵ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

²⁶ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

²⁷ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

Obr. 4. pánská a dámská móda 20. let

2.1.3 30. léta

Po desetiletí emancipace, které znamenalo pro společnost velké změny, se dámy opět rády navrací k tomu, co umí nejlépe, tj. být ženou. Podle stylu Hollywoodských filmů přichází dekáda tzv. glamour look.²⁸ Tento trend vrací pas na své místo, opět prodlužuje sukně i vlasy. Vzniká ženská elegantní silueta antického typu v decentních barevných tónech, nepřebíjející osobnost nositelky. Zadní díly bývají velmi často dekoltované. Odhalují tak smyslnou křivku páteře, která v minulosti zůstává zrakům utajena. Také korzety jsou opět velice módní, i když už nyní mají pohodlnější podobu, či jsou zcela nahrazeny podprsenkou. Nejvyšší známkou luxusu je ovšem vlastnit nadčasový kožich značky Revillon.²⁹

V roce 1936 úřady zavádí placenou dovolenou. Rozkvět cestovního ruchu si žádá praktický a pohodlný šatník. Základ sportovní módy vytvořený ve dvacátých letech se tedy více zdokonaluje a rozšiřuje. Velkým zastáncem této volnočasové linie je kromě již zmiňované

²⁸ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška Styling

²⁹ MAJEROVÁ, Dominika. Přednášky z dějin oděvu

Coco Chanell i Jean Patou. Jeho dokonale propracované geometrické střihy s kubistickými vzory hrdě nosí tenistka Suzanne Lenglen.³⁰

Obr. 5. Glamour look a sportovní oblek Lacoste

Odpočinek a uvolněnost se staly synonymy také pro pánský šatník. Ohrnuté rukávy sak se zdůrazněnými rameny a štíhlým pasem, měkký límeček a polokošile tvoří dokonalou směs klasického obleku a pohodlí. Roku 1933 uvádí značka Lacoste na trh jemné pružné košile. Svě doby módní výstřelek, o jehož nynější popularitě tehdy ještě nikdo neměl zdání.³¹

Jelikož pánové nosí svůj oblek celý den, je především nutné cítit se v něm pohodlně. Dokonalý londýnský střih pomalu ustupuje jeho modernějšímu pohodlnějšímu dvojníku. Oblíbenými materiály tedy jsou měkká vlna, úplet, žerzej a flanel.³²

Vítanou změnou, především pro ženy, se stal vynález holicího strojku Gillette, který výrazně proměnil mužskou tvář. Místo pečlivě udržovaných plnovousů a knírů je nyní v módě udržovat si líčka hladce oholená. Mužská populace omládlá.³³

Hrozící válka, krach na burze a hospodářská krize koncem desetiletí s sebou přinesly obavy. Znamenají též zanevření na krásnou luxusní módu. Lidé se snaží ušetřit peníze. Nevě-

³⁰ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436.

³¹ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

³² LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

³³ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

uniformou. Silueta je hranatá a naprosto potlačuje veškerou ženskost. V této zoufalé situaci ženy potřebují zbraň. Tou se stává výrazná rtěnka.³⁷

Toto období lze též považovat za prvopočátek recyklace. Mnoho obyvatel nemá dostatečné finanční prostředky na koupi nového oblečení, proto se šaty přešívají.³⁸

V módě se ustanovují velmi přísné restriktce, předepisující přesný vzhled oděvu i spotřebu materiálu. Například na plášť povolují pravidla čtyři metry látky, na halenku metr. Nejširší opasek může mít pouze čtyři centimetry.³⁹

Pánský šatník tímto nařízením utrpěl ještě více. Všité díly, záhyby, sedla, dvouřadová saka a golfové kalhoty jsou zakázané. Kalhoty musí být bez záložek, mohou mít jen jednu kapsu a jejich spodní šířka dosahuje pouze maxima dvacet šest a půl centimetrů. Pánská móda je tak naprosto zbavena své podstaty, kouzla detailů, které obohacují jinak vcelku fádni základní střih o moment vzrušení, či překvapení. Nešťastné období 2. světové války je tedy pro pánské krejčí nejsmutnější érou historie.⁴⁰

Jako protipól k přísnému minimalistickému diktátu vzniká subkultura Zooties, též zvaných Zazou. Jedná se převážně o mladíky vytvářející si svá vlastní pravidla oblékání. Příliš dlouhá saka se spadenými rameny, kalhoty trychtýřového tvaru a křiklavé barvy vysílají jasný signál. Nenecháme se omezovat. Vůbec poprvé v historii se mladá generace odváží odlišovat od starších.⁴¹

Také návrháři nezůstávají pozadu. I když se musí řídit stanovami, které kreativitu příliš nepodporují, nepřestávají si hledat cestu k uspokojení svých zákazníků. Ve Velké Británii vznikají tzv. *Utility garments*, masově vyráběná řada třiceti dvou kusů. Jedná se o nápaditou a líbivou formu, v souladu s nastoleným módním řádem.⁴²

³⁷ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

³⁸ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

³⁹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁴⁰ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁴¹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁴² SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

Obr. 7. Pánská a dámská móda 40. let

2.1.5 50. léta

Pro valnou většinu návrhářů bylo období čtyřicátých let velmi nepříznivé. Snad proto s poválečnou euforií přichází nová éra znovuzrození haute couture. Zároveň však padesátá léta mají být jejím posledním silným desetiletím. V osvobozené Paříži vzrůstá vliv střední třídy a rodí se zcela nová módní disciplína, pret-a-porter.⁴³

Po uplynulém desetiletí šedi, uniforem a maskulinity ženy touží být opět ženami. Toto si velmi dobře uvědomuje jeden muž, jehož jméno je ve světě módy skloňováno dodnes. Christian Dior v roce 1947 uvádí na scénu zcela novou siluetu. Úzký pas formovaný pomocí korzetu v kombinaci s nabíranou sukni princesového střihu, šperky a samozřejmě kloboukem je přesně to pravé pro ženy, jež v předchozím desetiletí demonstrovaly svou

⁴³ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

ženskost pouze pomocí rtěnky. „*This is a new look!*“ vyjádřila se Carmel Snow, šéfredaktorka Harper's Bazaar.⁴⁴

Jedna silueta ovšem nestačí. Toho jsou si návrháři dobře vědomi a tak ve snaze uspokojit své zákaznice chrlí jeden nápad za druhým. Velkou oblibu si získaly například modely Christobala Balenciagy. Ten v roce 1951 předznamená velké změny, které čekají módní svět v následující dekádě. Mizící pas a zvýrazněná ramena přibližují ženu mužskému světu. V roce 1955 následují tunikové a o dva roky později košilové šaty.⁴⁵

Zatímco ve světě dam získává opět své výsostné postavení Francie, muži milují vše italské. Stejně jako v letech třicátých je i nyní Hollywood nositelem stylu. Díky přesídlení jeho produkcí do Itálie vznikají špičkové nostalgicky známé snímky, jako např. *Prázdniny v Římě*. Který z mužů by nechtěl po boku své ženy vypadat tak sofistikovaně jako Gregory Peck vedle křehké Audrey Hepburn?⁴⁶

Na rozdíl od střihů amerických a anglických obleků, stále zachovávajících široká ramena, zvýšený pas, předválečnou délku saka a široké nohavice, italský přichází s nadčasovou elegantní zúženou siluetou a zkrácenou délkou kalhot. Umožňuje tím, stejně jako ve dvacátých letech ženám, odhalit luxusně zpracovanou pánskou obuv z kvalitní kůže.⁴⁷

I sako se zkracuje a zbavuje se nepřirozeného tvaru ramen. Průramek je vyšší, čímž je obleku usnadněno lépe kopírovat přirozené proporce těla. Takto střižené sako s dvěma knoflíky, doplněné košilí s měkkým límečkem nebo rozhalenkou, získává úžasně nadčasovou podobu. Když k tomu přičteme ještě kvalitní italské materiály, výsledkem je muž vzezření filmové hvězdy.⁴⁸

Roku 1945 se rodí celosvětově úspěšný módní dům Brioni. Skvěle padnoucí střihy a pečlivé vypracování mu zajistilo vedoucí postavení mezi pánskými salony. Není tedy divu, že si velmi brzy podmanil nejen značnou část mužské populace, ale také tisk. Časopis Life

⁴⁴ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁴⁵ MAJEROVÁ, Dominika. Přednášky z dějin oděvu

⁴⁶ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁴⁷ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁴⁸ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

si dovolil použít výraz „Dior mužů“, zatímco New York Times jej označuje za „vynálezce nového mužského vzhledu“.⁴⁹

Padesátá léta obnovila materialistické hodnoty společnosti, což velmi popouzelo hlavně mladou generaci koncem desetiletí. Spolu s tehdejšími životními stylem odmítají i oblek. V USA tak vznikají základy subkultur Beat generation a rockerů, napodobujících styl Jamese Deana v populárním filmu Rebel bez příčiny. Džíny, bílé tričko a kožená bunda, oděv pracující dělnické třídy, se tak stávají fenoménem nejen své doby. Vůbec poprvé v historii se móda stala nástrojem nespokojenosti mládeže a přesunula se na ulici, čímž předznamenala šokující změny následujícího desetiletí.⁵⁰

Stejně jako Amerika, i Velká Británie přinesla s revoltou mladé generace svou vlastní subkulturu. Styl Teddy Boys, charakteristický návratem k Edwardovské eleganci, lze považovat za první retro v historii. Jedná se o děti pracující třídy, které preferují na svou dobu a společenské postavení až příliš afektovaný styl. Vyštitlená saka, na první pohled nepraktická, skrývají spoustu kapes. Úzké „rourovité“ kalhoty, po italském vzoru zkrácené nad kotník, odhalují nejen boty Gibson s hrubou krepovou platformou, dokonce i výrazně barevné ponožky. Křiklavá je i úzká kravata, nesoucí název Slim Jim. Velmi důležitou součástí celkového stylingu, pravděpodobně i nejprovokativnější, je napomádovaný účes ve stylu Elvisovy „vlny“.⁵¹

První hipsteři v historii výrazně obohatili pánský šatník. Bohužel pozitivita spojená s módou této subkultury značně vyvažují negativa spjata s jejím chováním. Teddies bývají velmi často členy násilnických gangů, rasisty, či vyznavači fašistických ideologií. Paradoxně ale milují Rock'n'roll, který vznikl právě díky „černým“.⁵²

⁴⁹ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁵⁰ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁵¹ <http://www.rockabilly.nl/general/teddyboys.htm>, 19. 4. 2014, 16:17

⁵² <http://www.rockabilly.nl/general/teddyboys.htm>, 19. 4. 2014, 16:17

Obr. 8. Pánská a dámská móda 50. let

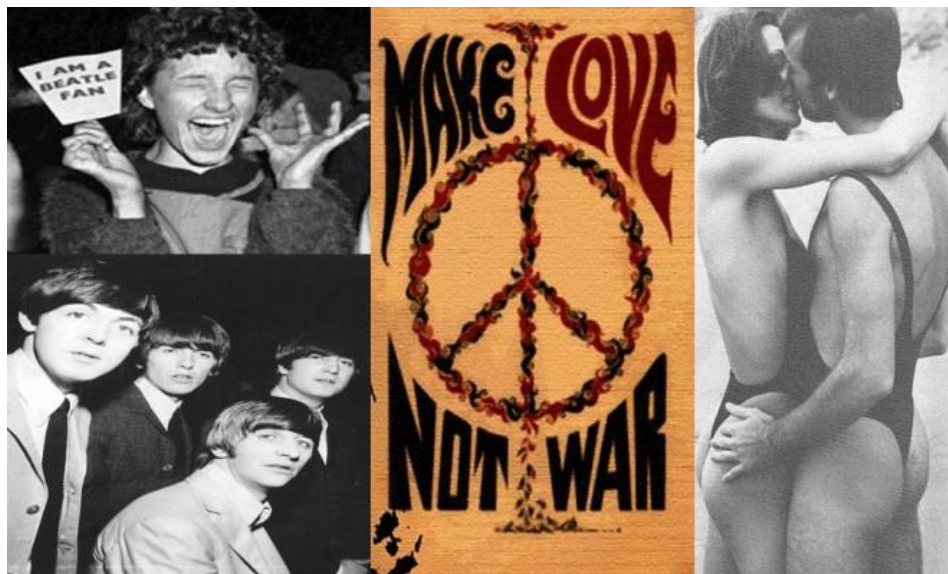
2.1.6 60. léta

Jak už předpověděla předchozí dekáda, šedesátá léta v módě znamenají převrat. Haute couture, móda pro ty nejbohatší, prudce upadá. Hlavní cílovou skupinou je nyní střední vrstva, především mládež. Není tedy divu, že návrháři čerpají inspirace z pouličních stylů.⁵³

Také umění a hudba výrazně ovlivnily nejen módu, ale i životní styl této generace. Centrem veškerého dění se stává Velká Británie a to díky fenoménu Beatles. S nadcházející válkou ve Vietnamu, proti které tato kapela velmi tvrdě bojuje, se v Anglii zvyšuje vlna rebelie. Ta se závratnou rychlostí šíří celým světem. V této době vzniká ono známé logo, velmi oblíbené v následující dekadě a slogan jej doprovázející: „*Make peace, not war*“.⁵⁴

⁵³ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁵⁴ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

Obr. 9. Éra Beatles a hippies

Revoluce se netýká pouze politiky. Sex a pohlavní identita již není tabuizovaným tématem. I návrháři to vědí, proto jsou mnohem odvážnější. Rudy Gernreich uvádí tzv. *monokini*, skutečný symbol sexuální revoluce. Jde o variantu dámských bikin, ovšem bez horního dílu.⁵⁵

Největší troufalost je však spojena s jiným jménem. Dříve nesmělý mladík působící u módního domu Dior, Yves Saint Laurent, dnes již pod vlastní značkou YSL šokuje smokíngem pro ženy. Zavádí tak první unisex módu v historii, která právě prožívá svůj boom i díky Jacquesu Fathovi a Pierru Cardinovi. Šedesátá léta jsou tedy charakteristická pluralitou stylů a do jisté míry i odvahou módních tvůrců.⁵⁶

Dominujícími styly jsou op art, futurismus a samozřejmě již zmiňovaný unisex. Barevné punčochy v kombinaci s minisukní, o jejíž autorství se Mary Quant pře s André Courrègesem, nebo mini šortky s maxikabátem a kozačkami, vše s geometrickými potisky, nebo v zářivých barvách, to jsou šedesátá léta. Krátký geometrický sestřih a velké sluneční brýle jsou nezbytnými doplňky ženy.⁵⁷

⁵⁵ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁵⁶ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁵⁷ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

V roce 1965 uvádí André Courrèges kolekci Futurismus, která naprosto dokonale předvídá vzhled pro rok 2000. Touto kolekcí Courrèges zavádí pojem minimalismus, tolik charakteristický pro 21. století.⁵⁸

Futuristickým vizionářem je možné nazvat i Pacco Rabanna, který našel zalíbení v netextilních materiálech a recyklaci. Šaty z alumina, papíru či plastových částí jsou naprosto novinkou, stejně jako Paccovo bezešvé latexové oblečení.⁵⁹

Pánská móda šedesátých let prochází ještě výraznějšími změnami. Klasický oblek se nyní vyrábí z odlehčených materiálů, moderním konfekčním způsobem, což umožňuje větší tvarovou přirozenost.⁶⁰

Novým trendem je i vlna genderové emancipace. Muži hrdě oblékají zvonové kalhoty a organzové tuniky, zatímco kravata se stává zbytečnou oděvní součástí, upadající na čas do zapomnění. Na seznam zásadních proměn pánské módy je nutno připsat barvy. Do šatníku mužů se dostávají teprve nyní a jsou zde vřele vítány. Roku 1964 muži potvrdili své emancipační barevné vítězství. Nejen homosexuálové hrdě oblékají růžovou barvu, do té doby patřící výhradně ženám.⁶¹

Anglická subkultura Mods do jisté míry také narušila genderové stereotypy v oděvu. Tito mladíci navazují na dandyovskou tradici, oprášenou subkulturou Teddy Boys v předchozí dekádě. Vyznávají však zcela odlišnou filozofii, která je tedy pojí spíše s generací beatníků.⁶² Po italském vzoru nosí přiléhavé střihy obleků, místo košile rolák v saku bez fazony a vysoké boty. Jsou také průkopníky velmi úzkých bokových kalhot. Celkový dojem je tedy lehce androgynní.⁶³ Nejžádanějším módním doplňkem opravdového Mods je skútr, nejlépe italské značky.⁶⁴

⁵⁸ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁵⁹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁶⁰ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁶¹ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁶² <http://www.modyourspace.com/mod-style-briefly-explained.html>, 19. 4. 2014, 16:44

⁶³ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁶⁴ <http://www.modyourspace.com/mod-style-briefly-explained.html>, 19. 4. 2014, 16:44

Obr. 10. Pánská a dámská móda 60. let

2.1.7 70. léta

S novým desetiletím definitivně končí módní diktát. Individualita jedince, který si vybírá z nepřeberného množství stylů, je mnohem důležitější.⁶⁵

Unisex a Hippie móda 60. let stále přetrvává, projevuje se však spíše ve výběru přírodních materiálů, barev a květinových potisků. Nové desetiletí ale potřebuje nový kult. Tím se stává Disco móda, charakteristická fluorescenční barevností, psychedelickými potisky a umělými třpytivými materiály. Základem dokonalého disco outfitu jsou jednoznačně kalhoty do zvonu nebo legíny s lycrou a afro účes.⁶⁶

Módní jsou všechny délky i šířky, midi, mini, i maxi. Nejlépe vypadají ve vzájemné kombinaci, např. minišaty s maxipláštěm. To platí i o fenoménu jeans, kterým se dostává stále více stylu. V průběhu 70. let se změní od zvonových, přes mrkváče, s puky až k těsným

⁶⁵ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁶⁶ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

úzkým, které nelze obléknout jinak než vleže.⁶⁷ Zdobí se vyšíváním, cvočky, patinou nebo třepením. Postupně tak ztrácí svůj rebelský charakter a stávají se opět uniformou, tentokrát celého světa. „*Lze je považovat za největší módní vynález 20. století.*“⁶⁸ Tvrdí známá módní kritička, Dana Lapšanská.

V tomto desetiletí vzniká pomyslný seznam tzv. basics, základních kousků šatníku, které by měl vlastnit každý. Jsou praktické, nenápadné a velmi snadno se kombinují. Patří mezi ně např. jeans, kožená bunda, trenchcoat, atd. Tento výčet jednotlivých kusů oděvu se stal nadčasovým trendem fungujícím dodnes.⁶⁹

Velkou oblibu si získaly též dámské kostýmky skládající se ze sukně a saka. Seriózní oděv pro ženy na vysokých postech v zaměstnání, přezdívaný Dress for success, pokračuje v trendu unisex šedesátých let a zároveň připravuje pole působnosti pro bussiness formal módu nadcházející dekády. Tuto linii v roce 1975 propaguje Armani kolekcí nazvanou *Executive woman*.⁷⁰

Pro pánskou módu je éra 70. let obdobím emancipace. Ta sice započala už v předchozím desetiletí, nicméně vůbec poprvé od začátku století se mužskému oděvu věnuje stejná míra pozornosti jako ženskému. Unisex móda 60. let překonala své hranice a změnila se v androgynní fenomén zpochybňující zažitou představu mužství. Novou módní vlnu hrdě demonstrují představitelé subkultury glam rock, David Bowie, Iggy Pop nebo Rolling stones. Feminnímu stylu dominuje přiléhavá linie, úzká ramena, nápadné třpytivé materiály, overal a především dlouhé vlasy.⁷¹

Androgynní vzhled do značné míry ovlivnil i tvorbu velkých módních tvůrců, např. Pierra Cardina, který pracuje právě s vyštíhlenou linií a zúžením ramen. Často své modely prezentuje bez kravaty a košile, po vzoru glam rock idolů zmíněných výše v textu. Zavádí také zcela novou podobu pánského saka, a to prodlouženého tunikového typu,⁷² později nazývaného Mao.⁷³

⁶⁷ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁶⁸ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁶⁹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁷⁰ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁷¹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁷² LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁷³ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

Kromě touhy dát najevo svou pohlavní nezávislost muži nostalgicky oprašují prvky módy z let třicátých. Obleky s dvouřadovým sakem a kalhotami do zvonu, doplněné americkými mokasíny, působí přeci jen mužněji. Klasickou eleganci pak samozřejmě naruší např. havajskou košilí nebo obyčejným tričkem. Arzenál pestrých barev, zavedený v předešlé dekádě, dodává kouskům zcela nový mladistvý vzhled ležérního beatnika, stejně jako sako se záplatami na loktech. Dlouhé vlasy nebo afro, symbol mládeže sedmého desetiletí, jsou nezbytností i v tomto případě.⁷⁴

Androgynie a odhalenost souvisí také s nově vzniklou subkulturou punk, nejsilnější částí kultury své doby a v téměř nezměněné podobě přeživší dodnes. Boom punku má na svědomí extravagantní britský pár Vivienne Westwood a Malcolm McLaren. V roce 1971 spolu založili obchod *Let it rock* s módou inspirovanou odkazem padesátých let. Brzy však pochopili, že současná tendence jde jiným směrem. Změnili název i celkový koncept své značky, což jim zajistilo popularitu. Provokativní nápis *Sex* nad vchodem butiku správně naznačuje fetišistické doplňky, latexové oblečky v kombinaci s kovovými detaily. Vliv punku však brzy slábne a s ním i urputná snaha být proti. Spolu s Margaret Thatcherovou, přezdívanou železná lady, nastává obnova konzervativních hodnot společnosti a tak se obchod rázem příznačně mění na *World's end*.⁷⁵

Oproti odhalené estetice Glam rocku, Hippie a punku přichází na scénu japonští návrháři s novými formami a proporcemi tradičního kimona. Jedním z nich je dnes světově proslulý Kenzo. Jejich nesmírně osobitý styl okamžitě získává své příznivce, přesycené a unavené antimódou. Vrcholné období japonských mistrů minimalismu musí však ještě pár let počkat.⁷⁶

⁷⁴ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁷⁵ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-80-7391-399-1

⁷⁶ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

Obr. 11. Pánská a dámská móda 70. let

2.1.8 80. léta

Osmou dekádu dvacátého století lze považovat za období celkové umírněnosti. Jak již bylo zmíněno, politickému dění dominují konzervativci v čele s Železnou lady a tak se převážná část společnosti navrácí k dřívějším hodnotám. Oproti předešlému desetiletí, které bylo jakýmsi vyvrcholením rebelie, je celkové uklidnění léčbou šokem.⁷⁷

Takováto situace se pochopitelně zákonitě musí odrazit na životním stylu společnosti, tím pádem i v oblékání. Dekádu individuálního stylu, různorodosti a nepřeborného množství subkultur a antikultur tak střídá téměř jednotný diktát.⁷⁸

Přísný styl maskulinního typu se zdůrazněnými vycpanými rameny sice nadále stírá pohlavní rozdíly, nicméně úzká vypasovaná sukně dovoluje bokům a pasu dam vyniknout. Ambiciózní ženy osmdesátých let nastartovaly počátky tzv. Business módy. Úzká sukně

⁷⁷ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁷⁸ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

či kalhoty, halenka z lehkého materiálu a pevné sako tvarované ramenními vycpávkami spolu vytváří agresivní mužský styl, téměř nezbytný pro vysoce postavenou ženu, která chce obstát v konkurenci opět dominantních mužů.⁷⁹

Pánové, přezdívaní *Yuppies*⁸⁰, nosí kvalitní drahé obleky značky Armani, Huggo Boss, Ralph Laurent, odrážející životní postoj nezávislého, bezdětného, bohatého manažera s dokonalou postavou z posilovny. Sako formuje hranatá ramena a ostré lokty, kterých je v prostředí bussinesu třeba.⁸¹

S novou koncepcí moderního oděvu přichází známý ital Armani. Princip nenápadné elegance je podpořen dokonalým střihem, precizním vypracováním a skvělými italskými materiály. Svou tradici luxusu si módní dům Armani udržuje už od 50. let, stejně jako širokou paletu nebarevných tónů šedé. Styl značky je mladiství a uvolněný, s oblíbenými sportovními prvky, které umožňují větší volnost pohybu v obleku.⁸²

Je tedy patrné, že lidé jsou zřejmě unaveni nepřeborným množstvím stylů ulice, a proto se k velení módnímu průmyslu opět dostávají návrháři. Ovšem jsou místa, kterým subkultury nadále vládou.⁸³

Noční kluby, diskotéky a samozřejmě underground jsou doslova přehlídkou toho nejbizarnějšího, nejextravagantnějšího a mnohdy špatného vkusu. Naprosto se odlišují od současné módní tendence, záměrně provokují a pobuňují spořádané občany. Jestliže se kanceláře a ulice hemží maskulinními prvky, tady je nehledejme. Tomuto prostředí nekompromisně vládne androgynie, trend transbody a neoromantismus.⁸⁴

Hlavním heslem nové subkultury je extravagance. Jako nejpatrnější vlivy lze označit především glam, punk a módu královského dvora Ludvíka XIV., jasné vymezení ovšem noví romantici neuznávají. Celkový dojem tedy působí spíše jako divadelní kostým.⁸⁵

Potenciál v odlišení se od hlavního proudu vidí i někteří z návrhářů. Například velmi talentovaný rebel Jean Paul Gaultier v roce 1985 pracuje s maskulinitou v dámské a feminními

⁷⁹ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁸⁰ Young urban professional

⁸¹ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁸² LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

⁸³ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁸⁴ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-7391-399-1.

⁸⁵ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-7391-399-1.

prvky v pánské módě. Celý svět šokují modelové pochodující po mole v obleku, který ovšem oproti klasickému má místo kalhot sukni. Na svoji obhajobu Gaultier říká: „*Nevěřím, že materiály mají pohlaví. Nevěřím ani, že ho mají jednotlivé oděvní kusy.*“⁸⁶

Šokující rozhodnutí talentovaného návrháře pobouřilo tehdejší společnost, i když měla za sebou frivolní éru let 60. a 70. Když však Gaultier před třemi lety poslal na přehlídková mola comeback mužů v sukních, téměř nikoho už to nepřekvapilo.⁸⁷

Christian Lacroix naopak soustředil svou pozornost na ženy uvězněné v maskulinním saku od Armaniho. Proto přichází s neobarokní linií večerních šatů, zvanou minicrini. Balonová sukně, nabírané rukávy, křiklavé barvy a lesk se v období ramenních vycpávek těší velké oblibě.⁸⁸

Největším překvapením a paradoxně i šok pro veřejnost představují japonští návrháři. Zahalené avantgardní modely Rei Kawakubo a Yohjiho Yamamota kontrastují jak s nápadnou odhalenou antikulturou nočního života, tak s hranatým hlavním proudem.⁸⁹ „*Japonská móda je jiná. Toto oblečení neodpovídá žádným módním standardům. Snaží se odstranit a zničit tvar. Visí na těle volně v předimenzovaných a neobvyklých liniích. Barvy jsou téměř vždy monochromické nebo černé.*“⁹⁰ Některými médii je tento osobitý styl označován za žebrácký, vyslouží si tedy pojmenování Boro Look.⁹¹

Osmdesátá léta jsou velmi příznivou dobou, co se financí týče. Příjmy a životní úroveň obyvatelstva se zvyšují, což je pochopitelně znát i na oděvu. Lidé si mohou dovolit kvantitu i kvalitu. Chtějí dobře vypadat, proto žijí zdravým životním stylem, k čemuž neodmyslitelně patří sport. Prosperující firmy jako Adidas, Nike a Reebok proto nastupují s velmi chytrou marketingovou strategií, viditelnou propagací jména značky na oděvu. Stojí tak u zrodu fenoménu logománie.⁹²

⁸⁶ www.openingceremony.us/entry.asp?pid=8816, 24. 4. 2014, 18:49

⁸⁷ www.openingceremony.us/entry.asp?pid=8816, 24. 4. 2014, 18:49

⁸⁸ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

⁸⁹ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-7391-399-1.

⁹⁰ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-80-7391-399-1.

⁹¹ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-80-7391-399-1.

⁹² SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

Módu značkování si velmi oblíbí především nově vzniklé subkultury hiphoperů a raperů a zachovávají si tuto tradici až do 21. století.⁹³

Obr. 12. Pánská a dámská móda 80. let

2.1.9 90. léta

V roce 1986 zasáhla zdánlivě idylický svět velká tragédie. Následky výbuchu jaderného reaktoru v Černobylské továrně připravily o životy téměř milion lidí. Katastrofa otřásla i stabilitou Sovětského svazu, který se následně počátkem devadesátých let rozpadl. Další neradostnou událostí, jež zřejmě přispěla ke změně společnosti, byla rozsáhlá epidemie AIDS.⁹⁴

Lidé si začínají uvědomovat, jak je důležité nesoustředit se pouze na sebe sama. Věnují zvýšenou pozornost zdravému životnímu stylu, aktuálnímu dění, ekologii. Atmosféra nabitá sexualitou předešlých období se rapidně zklidňuje. Kvalitní životní styl již není synonymem luxusu, nýbrž pohodlí.⁹⁵

⁹³ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁹⁴ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

⁹⁵ SEELING, Charlotte. *Století módy 1900-1999*. 1. Vyd. Praha: Slovart, 2000, ISBN 8072092472

Móda tedy doznává velkých změn. Po barevné explozi stylů, střihů, materiálů a vzorů jsou nyní nejvyhledávanějšími faktory minimalismus, pohodlí a funkčnost, kvalita a nadčasovost. Společnost soustřeďuje svou pozornost ke globálním problémům, nikoliv k módě, což je pravděpodobně příčinou jisté míry uniformity posledního desetiletí dvacátého století. Také barevnost vypovídá o mentalitě doby. Devadesátá léta, mnohdy označována jako dekáda nebarev, si libují především v tónech černé a šedé.⁹⁶

Velmi populárními se stávají retro styly, což je patrné zejména v pánském šatníku. Ustálenou kombinaci obleku doplňují nostalgicky známé jeans s košilí, sakem nebo vestou.⁹⁷

Také sportovní styl 80. let je dále rozvíjen a jeho prvky pronikají do každodenního oděvu. Přetrvává i tendence sexualizace módy. Stereotypní představy o mužství jsou překonány. Vznikají provokativní subkultury perv, fetiš a ke slovu se konečně dostávají i homosexuálové. Donedávna tabuizované téma prorazilo bariéry a hlásí se o sebevyjádření.⁹⁸

Jistý erotický podtext lze též vytušit v nově vzniklých kulturách spjatých s elektronickou hudbou, techno a kyberpunk.⁹⁹

V kontrastu k nim stojí další z nových kultů společnosti. Grunge vznikl v Seattlu v USA a téměř okamžitě udává nový směr celému desetiletí. Antimaterialistická kultura, vycházející ze zásad beat generation padesátých let a punkové rebelie let sedmdesátých, kritizuje generaci Yuppies. Hlavní protagonista, Kurt Cobain, frontman kapely Nirvana, se nevědomky stává novou módní ikonou mládeže. Překombinované outfity, oversize svetry, kárované flanelové košile, tenisky nebo kanady a roztrhané jeans zaplnily ulice. Neupravenost ovládla i dámskou módu, stejně jako vytahané staré svetry a vysoké šněrovací boty.¹⁰⁰

Stále častěji je slýchán výraz *postbody*, nebo též *heroin chic*, skloňovaný především ve spojitosti s Kate Moss, a předznamenává konec dokonalých krás. Prostor dostává

⁹⁶ MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. Století. Vyd. 1. Praha: Brána, 2012, ISBN 978-80-7243-608-8.

⁹⁷ MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. Století. Vyd. 1. Praha: Brána, 2012, ISBN 978-80-7243-608-8.

⁹⁸ MAJEROVÁ, Dominika, Přednášky z dějin oděvu

⁹⁹ MAJEROVÁ, Dominika, Přednášky z dějin oděvu

¹⁰⁰ MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-80-7391-399-1.

nedokonalá žena s nesoúměrnou tváří, hubená a pobledlá, většinou nenalíčená, se splihlými vlasy.¹⁰¹

Styl moderních beatníků je natolik impresivní, že prostupuje tvorbou nejednoho tvůrce vysoké módy. Nejvýznamnějším představitelem je nepochybně Marc Jacobs. I když jeho počátky pod značkou Perry Ellis sklidily velmi negativní ohlasy, nenechal se odradit. Dnes je přezdíván otcem grunge.¹⁰²

S érou devadesátých let jsou úzce spjata i další velká jména, jako např. John Galiano, Vivienne Westwood, či Alexander McQueen, tvořící dechberoucí modely v duchu neoromanismu. Tito mistři v propojování tradic s antimódou ulice nepřestávají překvapovat bořením pravidel.¹⁰³

Za posledních sto let prošla móda řadou velkých změn, ať už ve střízích, či materiálech. Vývoj se nezastavil a pokračuje dál. Lidská vynalézavost překračuje meze.

I když oděv zůstává nadále spíše minimalistického pojetí, nápaditost plně vynahrazují nové materiály s nejrůznějšími povrchovými úpravami. Velmi snadná údržba není jedinou výhodou. Nepromokavost, termo vlastnosti, streč, nejrůznější mikrovlákna inteligentních textilií umožňují pocit maximálního pohodlí.¹⁰⁴

Zároveň se připravují na další etapu zdokonalování, kterou má přinést následující století.

¹⁰¹ MAJEROVÁ, Dominika, Přednášky z dějin oděvu

¹⁰² MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-80-7391-399-1.

¹⁰³ BAUDOT, Francois. *Móda století*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, ISBN 8072029436

¹⁰⁴ MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. Století. Vyd. 1. Praha: Brána, 2012, ISBN 978-80-7243-608-8.

Obr. 13. Pánská a dámská móda 90. let

2.2 Současné tendence módy

Začátek nového století módu nijak výrazně neproměnil. Naopak navazuje na trendy století minulého, které prohlubuje. Roste zájem o nové technologie a vývoj materiálů. Své místo si udržuje i ekologie. Lidé se zajímají o způsob výroby produktu a jeho původ, k čemuž pochopitelně přispělo několik neštěstí v továrnách oděvního průmyslu. Vypadá to, že lidstvo znovu nabývá ztracené ohleduplnosti.¹⁰⁵

Neúprosné tempo doby si uvědomuje i svět módy, proto chrlí trendy jeden za druhým, ve snaze vyhovět všem svým zákazníkům. V důsledku toho vzniká tzv. *fast fashion*, rychlá reinterpretace modelů viděných na světových týdnech módy. Velké oděvní řetězce je pak nabízí sice v méně kvalitních materiálech, zato v přijatelné cenové relaci.¹⁰⁶

¹⁰⁵ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška Současné tendence módy

¹⁰⁶ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška Současné tendence módy

Známé přísloví praví: „Čeho je moc, toho je příliš.“ Zdá se, že právě toto tvrzení vystihuje náladu společnosti 21. století. V množství stylů člověk snadno ztrácí orientaci. Snad proto se do popředí dostává individualita jedince. Neplatí už známé „in“ a „out“. Sezónní trendy se tak stávají spíše inspirací, než diktátem, jak tomu bylo v minulosti.¹⁰⁷

Dámská móda již v průběhu 20. století vyčerpala své možnosti. Přinesla nejrůznější stříhové, barevné i materiálové variace. Osvědčené linie se stále vrací v retro redesignu a vintage módě. Zvýšená pozornost je dnes věnována nezbytným doplňkům, především kabelkám a obuvi, které těší své majitelky propracovanou dokonalostí.¹⁰⁸

Pánský módní svět je na tom o něco lépe. S nástupem nového století totiž Hedi Slimane, toho času působící jako návrhář pánské linie Dior Homme, okouzlí módní průmysl dokonalým designem. V roce 2001 představuje „*slim*“ siluetu a spolu s ní vytvoří zcela nový prototyp muže, jak ho žádá 21. století, tedy se štíhlou androgynní postavou.¹⁰⁹

Fenomén „*slim*“ se zároveň stává jednotícím prvkem pánské módy 21. století. Zasáhl téměř všechny módní styly, včetně subkultur. V současné době se projevuje dokonce i v kulturách jako jsou rapeři, hip hop a B-boys.

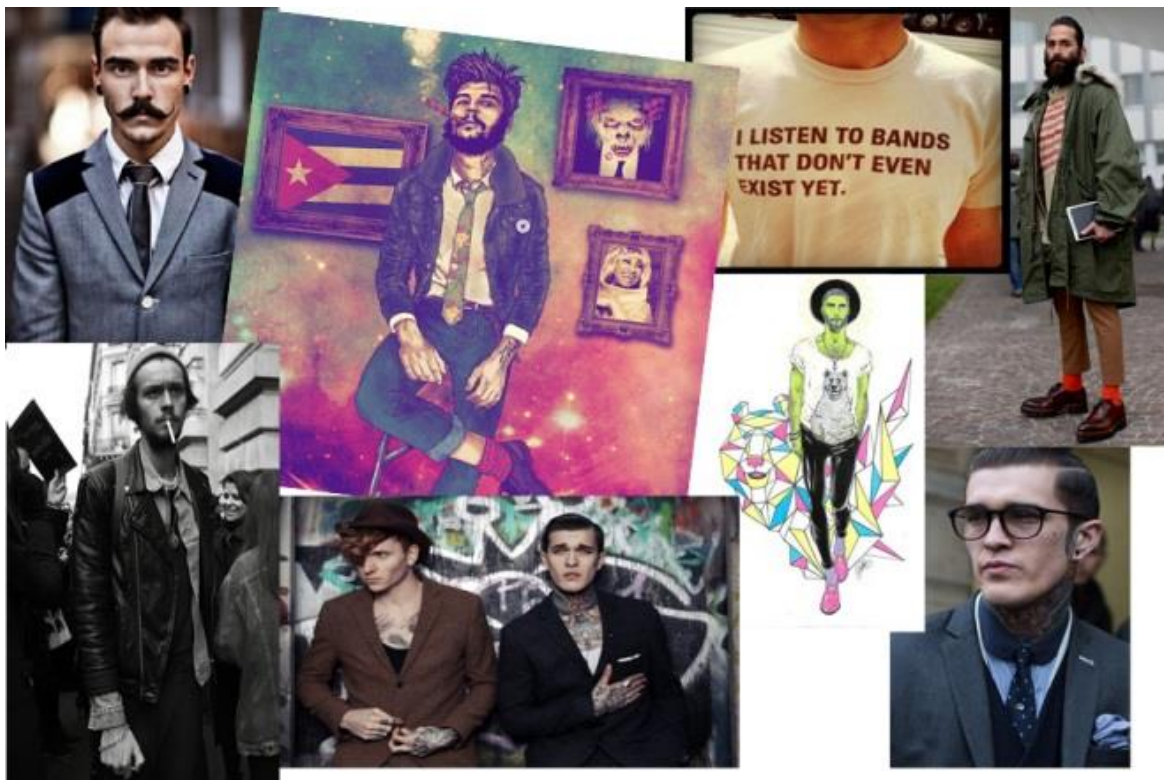
Prvenství mezi subkulturami postmoderní doby je v rukou tzv. hipsterů. Silně zpopularizované hnutí souvisí, stejně jako jejich móda, s retro návraty k historicky osvědčeným tendencím. Jeho kořeny sahají až k období 2. světové války, kdy se formují subkultury beat generation a zanedlouho teddy boys.

Je pozoruhodné, že zatímco hipsteři 40. let vyhledávají společnost a zakládají skupiny, hipsteři 21. století jsou spíše elitářští a společenství se straní. Také jejich styl představuje mnohem jasnější obraz, a to kvůli zvýšenému zájmu o módu a svůj vzhled. Tendenci jít proti mainstreamu si však zachovávají. To platí i o kultuře odívání. Originální kousky ze second handů jsou téměř nepsaným pravidlem.

¹⁰⁷ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška Současné tendence módy

¹⁰⁸ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška Současné tendence módy

¹⁰⁹ LAPŠANSKÁ, Dana. Přednáška o pánské módě

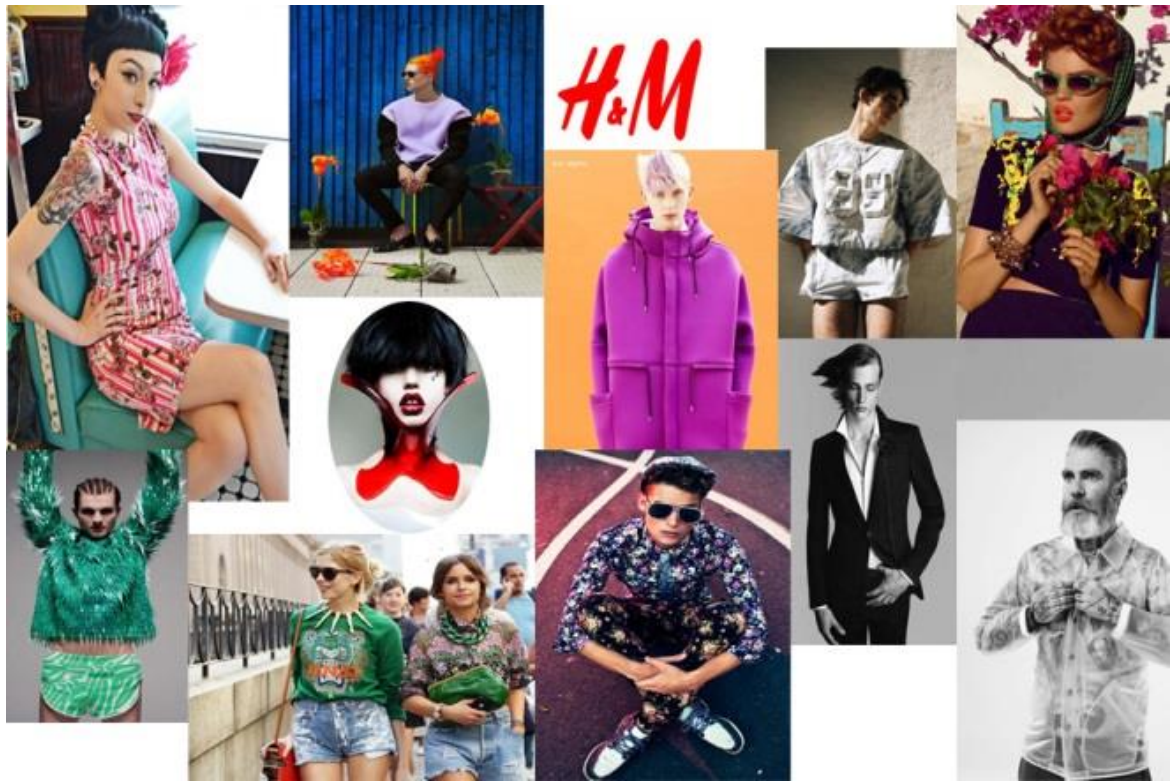
Obr. 14. Fenomén hipsters

Styl a způsob života hipsterů je natolik osobitý, že se v posledních několika letech subkultura změnila v trend a velké módní řetězce se zaplnily „obnošeným“ oblečením. Je tedy ironií, že hnutí samo se stalo vlastním nepřítelem, hlavním proudem.

V neposlední řadě je nutno zmínit nejsilnější tendenci současné doby, mužskou emancipaci, kterou velmi slibně odstartoval Hedi Slimane a mnoho návrhářů současnosti ji stále prohlubuje.

„Když se podíváme na současnou situaci lidstva, může někdo popřít, že nastal čas pro nový druh muže?“ píše v Knize o mužství Steve Biddulph.¹¹⁰ O tom však v následující kapitole.

¹¹⁰ BIDDULPH, Steve. Mužství: jak zvládat všechny mužské role. Vyd. 1. Praha, 2007, 199 s. ISBN 978-80-7367-209-6.

Obr. 15. Pánská a dámská móda současnosti

3 ANDROGYNIE V SOUČASNÉ MÓDĚ

Nový typ muže, jak ho zadefinoval Hedi Slimane začátkem století, androgynního vzezření stále odvážněji překračuje hranice. Stírá tak rozdíly stereotypního chápání genderových rolí.

Současní návrháři si častěji pohrávají s touto tematikou a snaží se nalézt meze únosnosti. Otázkou však zůstává, zda vůbec existuje jednoznačná definice „normálnosti“. Není tomu tak dávno, kdy se Jean Paul Gaultier pokoušel prosadit trend mužů v sukních. Tehdejší společnost však na takový šok nebyla ještě připravena a proto měla sukně v pánském šatníku stejně rychlý konec jako začátek.

Dnes tento významný krok k mužské emancipaci zažívá comeback a těší se mnohem většimu úspěchu a pochopení. Některými muži je dokonce vřele vítán. Společenské vnímání maskulinity se změnilo. Na mysl mi ale přichází otázka: „Pokud nyní přijmeme tuto módu jako běžnou součást každodenního vzezření muže, kam dál to ještě může zajít?“

Odpovědí může být například jedna z kampaní francouzského módního fotografa Karima Sadliho, nazvaná Candy shoot.

Obr. 16. Kampaň Candy shoot

I zvučná jména světa vysoké módy si oblíbila emancipovaného muže 21. století. Někteří více, jiní méně. Dovolím si tedy představit několik kolekcí, které mne zaujaly nejvíce. Zároveň jsem se snažila zvolit široké spektrum, co se míry androgynie týče.

3.1 Alexander McQueen

Tvorba britského návrháře Alexandra McQueena zohledňuje jistou dávku androgynie především pomocí Slim siluety. Nejvíce prostoru se jí dostalo zřejmě v kolekci z roku 2009, v níž se McQueen vrací k vyumělkované parafrázi glamour stylu 30. let a třpytivé disco mánii let 70. Celá kolekce se zaměřuje na kult těla, který právě v době 70. let nabíral zcela nový směr. Prolínání ženských principů je tedy možné cítit nejen ve výběru přiléhavých či transparentních materiálů, ale také v grafickém členění jednotlivých oděvních kusů, často připomínajících korzet, odkazující na přiblížení se ideálu ženské krásy.

Obr. 17. Pánská kolekce Alexandra McQueena z roku 2009

3.2 Raf Simons

Belgický designer Raf Simons je jedním ze současných tvůrců luxusní módy, kteří na začátku století definovali nový vzhled muže. Stejně jako například Hedi Slimane dopřává mužům velkou dávku emancipace, dokáže ji však servírovat v malých dávkách, čímž dovoluje společnosti, aby si pomalu zvykala na radikální proměny pánské módy. Citlivě tak muže přibližuje ženskému světu, zároveň jim ale dovoluje značnou dávku mužnosti.

Kolekce pro jaro/léto 2014 potvrzuje, že Raf opravdu ví, jak na to. Nový trend muže v sukni si upravil dle svého obrazu a dal tak vzniknout maskulinní verzi typicky ženského oděvního kusu. Kalhoty nad kolena se zúženými nohavicemi a sníženým sedem působí dojmem krátké pouzdrové sukne. Dalším spojením typicky ženského a mužského principu se pyšní dlouhé polokošile, střižené do tvaru A. Lehce feminní dojem dotváří i citlivé použití tónů růžové barvy v kombinaci s rebelskou černou, která je pro Simonse typická. Jeho

pojetí „youth culture“, odrážející se v každé kolekci je tedy zcela v souladu s aktuálními tendencemi pánské módy.

Obr. 18. Pánská kolekce Rafa Simonse pro sezonu s/s 2014

3.3 J. W. Anderson

Mladý talent britské módní scény loni šokoval veřejnost svou vlastní vizí muže 21. století. Spojení ženských a mužských oděvních principů, jež je stálou Andersonovou posedlostí, v roce 2013 vyvrcholilo. Kolekce působící spíše jako luxusní dámská linie předváděná mužskými modely byla překvapením i pro ty nejodvážnější z nejodvážnějších.

V předchozí Johnatanově tvorbě se genderová tematika projevila jen velmi citlivě, a to hlavně ve výběru materiálů. Postupně však přicházely nepatrné náznaky, že odvaha a kreativita mladého angličana ještě zdaleka není vyčerpána. V kolekci pro sezonu podzim/zima 2013 se Andersonovy experimenty s výběrem materiálů spojily s tvarovou rozmanitostí siluet a společně se stávají silnou zbraní, která zcela pohřbí veškerá klišé pánského šatníku.

Na svou obhajobu Anderson prohlásil: „*I muži někdy touží po mohérovém kabátu bez klopy v meruňkové nebo světle modré barvě. Dámám je dovoleno takto experimentovat už mnoho let. Teď přichází řada na muže, aby projevili svou kreativní stránku, nebo zůstali odsouzeni k nevyčerpávané nudnosti pánského šatníku.*“

Obr. 19. Pánská kolekce J. W. Andersona f/w 2013

3.4 Bernhard Willhelm

„Mám rád vše, co je až příliš maskulinní. Být mužem je privilegium. Zároveň však cítím, že jsme připraveni znovu obléci sukni.“¹¹¹

Návrhář Bernhard Willhelm pochází z Německa, vystudoval však Royal Academy of Arts v Antverpách pod vedením Waltera Bierendocka. Jeho tvorba se vyznačuje spontánností a hravostí, která je pro Bierendockovy studenty typická. Velmi silnými vlivy jsou i sexualizace a stírání genderových rozdílů. Willhelm tvoří jak dámskou, tak pánskou linii. Velmi často je však téměř k nerozeznání, kterému pohlaví je vlastně určena. Vyhýbá se zažitým stereotypům a tradicím, proto je výstižnější nositele jeho kreací označovat spíše slovem „to“, než on či ona.

V aktuální kolekci pro rok 2014 zachycuje fenomén dětí post-internetové doby. Představuje nám mládež věku sociálních médií, narušeného digitálního obrazu světa, která postupně ztrácí vlastní identitu a hledá útěchu v primitivním chování, které ji paradoxně spojuje s přírodou. Samozřejmě opět porušuje dogmata sociálních rolí, pohlaví i věku. Celkový dojem bezpohlavního jedince, chyceného do pastí internetové doby, ještě znásobují potisky vycházející z perverzních animovaných gifů Aleca Mackenzieho.

¹¹¹ www.maudhomme.cz/2014/04/01/bernhrd-wilhelm-aw-2014/

Obr. 20. Kolekce Bernharda Willhelma pro rok 2013 a 2014

3.5 Muži v sukních

Výhradně ženský prvek může vypadat mužně. Toto tvrzení zní sice lehce paradoxně a neuvěřitelně, nicméně je tomu tak. Spojení muž a sukňe pochopitelně okamžitě evokuje zjemnělého mladíčka v plisované sukýnce. Ale vzpomeňme si na Mela Gibsona ve filmu *Statečné srdce*. Oděný pouze v tradičním skotském kiltu neztratil ani špetku své mužné přitažlivosti.

Stejný kult se stává fenoménem současné doby, interpretovaným nejen známými módními tvůrci, jako jsou např. Givenchy nebo Jeremy Scott, ale také streetwearovými značkami. Jednou z nich je americká značka Hood by air, pod vedením designera Shayne Olivera. Jde o příjemnou symbiózu absolutně nesourodých subkultur raperů a gothiků v moderním futuristickém hávu s nádechem sportovní módy ulice.

Značka KTZ – Kokon to Zai - oslovuje podobnou klientelu jako Hood by air. Kreativní ředitel Marjan Pejovski těží ze svých kořenů a vytváří tak velmi současné outfity v duchu sportswear s nádechem tradičního pojetí makedonského oděvu.

Obr. 21. Kolekce značky Kokon to Zai pro sezonu f/w 2014

Obr. 22. Kolekce značky Kokon to Zai pro sezonu s/s 2014

II. PRAKTICKÁ ČÁST

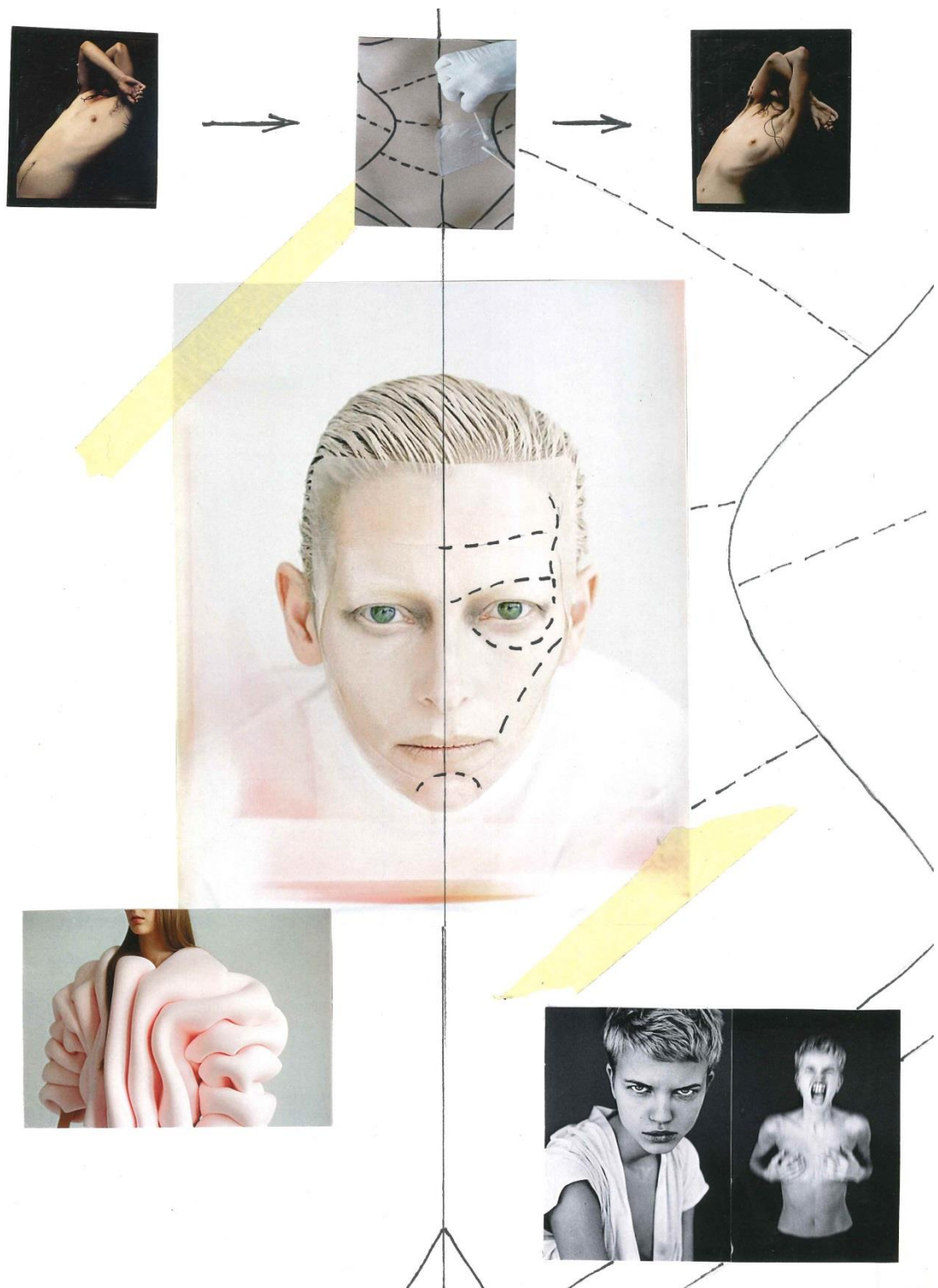
4 KONCEPT KOLEKCE

Jak již zmiňuji v úvodu, prvotním impulsem k vytvoření práce s genderovou tematikou pro mne bylo zhlédnutí snímku *Kůže*, kterou nosím. Španělský režisér Almodóvar je fascinován psychosociálním vývojem člověka a velmi často ve svých dílech rozebírá společensky tabuizovaná témata s odkazem k pohlavní identitě jedince. I když je ústřední motiv filmu lehce odlišný, než mnou zvolené téma, našla jsem v tomto kontroverzním snímku jisté podobnosti, které mne přivedly k zamyšlení se nad post-moderní feminní společností.

Subject: man je pánská kolekce reagující na současný fenomén mužské emancipace. V souladu se stále populárnějším trendem ženských principů v šatníku moderní pánské populace zkoumá vývoj stereotypního chápání genderových rolí. Je to pouze trend, nastolený módními tvůrci s posedlostí najít ještě něco, co společnost šokuje? Nebo se jedná o přirozený jev společnosti 21. století?

Dlouho jsem přemýšlela, jak dané téma emancipovaného muže současné doby uchopit a zpracovat nejlépe. Nakonec jsem se rozhodla pro méně radikální cestu. Mým cílem je nabídnout mužům oděvní kolekci spojující principy obou pohlaví takovým způsobem, aby zbytečně mužům neubírala na maskulinitě. Zároveň jim však dovoluje projevit část jejich ženské stránky.

4.1 Inspirační zdroje

Obr. 23. Moodboard

Obr. 24. Moodboard 2

4.2 Siluety a detaily

Střihové řešení jednotlivých modelů je v převážné většině velmi minimalistické. Velké čisté plochy v podobě oversize kabátů tak dávají vyniknout kvalitnímu materiálu a zajíma-

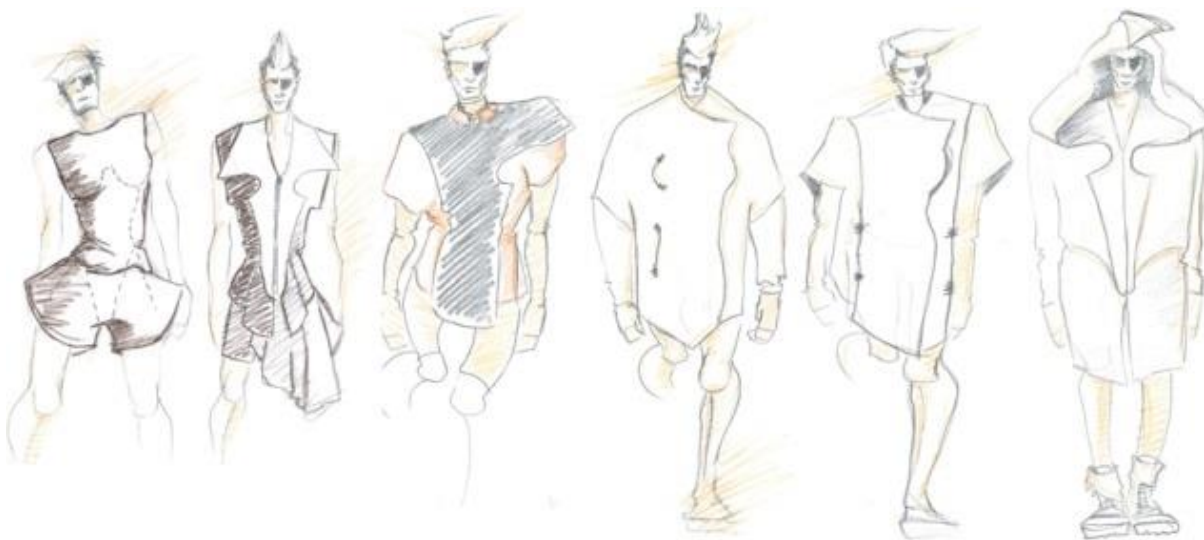
vým detailům. Zároveň také symbolizují mužnou dominanci, majestátnost a sílu. Ženský princip se naopak projevuje v tvarovém řešení klop, kapes, předních krajů a členících švů.

Některé siluety záměrně hraničí s feminním pojetím oděvu, např. si pohrávají s transformací sukně.

Pod svrchní oděvy se oblékají přiléhavé úpletové overaly, které pro mne symbolizují pohlavní neutralitu, kompromis mezi maskulinitou a ženskostí. Vyjadřují neposkvrněnou plochu vybízející tvůrce k zásahu a definování. Je na něm, jakému pohlaví vzhled jedince přizpůsobí.

Celou kolekci propojují výrazné kovové prvky, náplně do sešívačky a široké zipy, vyvolávající v divákovi pocit agrese, nikoliv ze strany nositele, nýbrž vnějšího prostředí, ve kterém žijeme. Evokují stehy po chirurgickém zásahu, jakési úpravě vzhledu, kterou nám v podobě sezónních trendů diktují média.

Celkový vizuál práce je navržen tak, aby korespondoval s aktuální módní tendencí, zároveň však nepopíral mužskou podstatu. Celá kolekce je spíše konceptuálního charakteru, je ovšem navržena tak, aby po zhotovení z jiných materiálů v odlišných barvách byla přijata pánskou částí populace.

Obr. 25. Kolekční plán

4.3 Barevnost

Zvolená škála barevnosti je z konceptuálního hlediska aktuální kolekce velmi důležitá a byla také jediným bodem mé bakalářské práce, který neprošel od počátku žádnou změnou. Jelikož je hlavním tématem projektu lidské tělo, chtěla jsem zachovat i jeho barevnost. V kolekci se tedy objevuje tělová a tmavě hnědá, která byla zvolena spíše jako doplňková kvůli rozmanitosti modelů. Tělová barva je zároveň pro pánský šatní velmi netradiční a na mužích působí právě feminním dojmem. Napomáhá tak přiblížit se kýženému cíli mé práce.

4.4 Materiály

Stejně jako u předešlé kapitoly, i výběr materiálů má své opodstatnění a pro výsledný efekt kolekce je téměř nezbytný. Záměrně jsem volila přírodní kůži se všemi jejími poškozeními vzniklými během života zvířete, což velmi podpořilo celkový naturalistický vizuál.

Pro svrchní oděvy jsem zvolila vepřovou a koňskou useň. Využila jsem jejich skvělých vlastností, a to měkkosti a zároveň schopnosti držet tvar. Dalšími použitými materiály jsou elastický úplet a bavlna. Jelikož já sama preferuji přírodní materiály příjemné na omak, i pro své práce vybírám podle stejných kritérií.

5 TECHNICKÁ DOKUMENTACE JEDNOTLIVÝCH MODELŮ

5.1 Model 1

Prvním modelem je polopřiléhavý overal ze dvou typů usní, členěný pasovým švem. Trupová část je zhotovena z tmavě hnědé koňské usně, přední díl je střižen vcelku a zadní středem. Kalhotová část je vyrobena z hovězí usně v tmavším odstínu. Záměrně je střižena tak, aby evokovala dámskou kolovou sukni. Nohavice tedy mají pouze středové švy a po bocích odstávají do stran. Zapínání oděvu je řešeno pomocí velkého kovového zipu v zadním dílci, který je kvůli celkovému čistému vizuálu kolekce fixován speciálním lepidlem Vukolep, určeným pro obuvnický průmysl a práci s usní. Aplikace znázorňující tvar ženského těla je tvořena pomocí sešíváčky.

Obr. 26. model 1

Obr. 27. detail modelu 1

5.2 Model 2

Druhý outfit tvoří vesta - opět z tmavě hnědé koňské usně a bavlněné krátké kalhoty v téže barvě. Vesta je polopřiléhavá, v délce do pasu. Přední díl je střižen středem, s dvěma členícími dílky sahajícími od pasu ke spodnímu okraji. Zapínání je, stejně jako u předchozího modelu, řešeno pomocí kovového zipu ve středu předního dílu. Měkká fazona s klopou kopírující tvar řadra volně spočívá na předním díle vesty. Opět jsou jako dekorační prvek použity náplně do sešívačky.

Krátké kalhoty jsou také polopřiléhavého střihu v délce nad kolena. Rozkrokový šev předního dílu je posunutý 5 cm směrem k boku a zapínaný skrytým zdrhovadlem. V horním okraji podlepeného pasového límce je všitý koso střižený pruh látky, opět částečně evokující sukni. Zakrývá levou polovinu kalhot. Pravá polovina zůstává odkryta. Na jejím předním i zadním díle jsou zhotoveny kapsy. Dolní kraje nohavic jsou zapraveny dvojitým po-dehnutím upevněným ručním stehem.

Obr. 28. model 2

5.3 Model 3

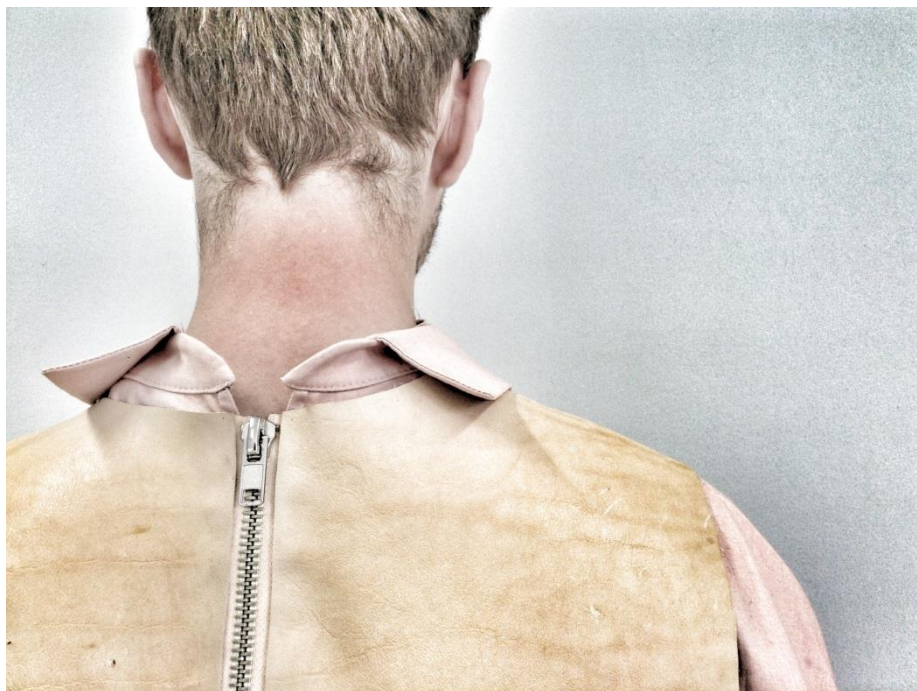
Třetí model tvoří přiléhavý tělový overal z úpletu a bavlněná košile. Overal je střižen jako tělové body bez středového švu v předním díle, s přinechaným rolákovým límcem. Do průramků jsou všité dlouhé rukávy s přinechanými rukavicemi, které jsou neobvykle členěny pouze jedním švem přemístěným do místa pro všití palce. Šev tak tvoří velmi zajíma-

vý detail. Nohavice v délce nad kolena jsou všité do otvorů vzniklých sešitím rozkrokového švu. Zadní díl overalu je střižen středem a zapínán skrytým zdrhovadlem.

Košile kombinuje 2 materiály, a to useň s bavlnou. Základ je tvořen hustě tkanou bavlněnou textilií v narůžovělém odstínu. Přední díl je střižen předem, kvůli úspoře materiálu, stejně jako zadní díl. Košile má přinechané krátké rukávy, jejichž spodní okraj je předšitý podsádkou a zapraven ručním šitím, stejně jako spodní kraj košile. V průkrčníku je všitý límec se samostatným stojáčkem. Límec se skládá ze 2 částí a obě jeho poloviny jsou všité zvlášť. Na středových okrajích zadních dílů je našita tkanice kovového zdrhovadla. Na tomto základu košile volně spočívají přední a zadní díly střižené z tělové usně, spolu sešité v náramenicích. K bavlněnému základu jsou fixovány lepením v oblasti zdrhovadla na zadním díle. Levý boční kraj předního usňového dílu opět kopíruje křivku ženského těla.

Obr. 29. model 3

Obr. 30. detail košile

Obr. 31. Detail košile zepředu

5.4 Model 4

Čtvrtý model opět tvoří overal stejného střihu i materiálu jako u předešlého outfitu, jen s dlouhými nohavicemi. Na něj se obléká polodlouhý volný kabát z usně v tělové barvě se zvýšenými náramenicemi. Přední díl je členěn bočními díly. V těchto členících švech jsou pak v oblasti pasu zhotoveny švové kapsy. Zadní díl je též členěn stejnými bočními díly, zároveň je střižen středem. Do středového švu je opět vlepen kovový zip. Rukávy jsou krátké, střihově řešené stejně jako u předchozí košile, tedy přinechané k členícím dí-

lům. Kabát má asymetrické zapínání na magnetické patenty, jehož přední kraj znázorňuje ženskou siluetu. Členící švy předního dílu jsou opět dekorovány sešívačkou. Převážná část tohoto modelu je lepena, kvůli vyznění čistých linií kabátu.

Obr. 32. model 4

Obr. 33. Detail kabátu

Obr. 34. Detail kapsy

5.5 Model 5

Předposledním modelem je oversize kabát s dlouhým rukávem, také z tělové usně. Linie se od širokých ramen směrem dolů k pasu zužuje. Průramky jsou posunuty níž, zhruba do místa ohybu paže. Přední díl je podobně jako u předešlého modelu členěn asymetricky s předním krajem ve tvaru siluety ženského těla a zapínán na magnetické patenty. Zadní díl je střižen středem s dvěma bočními členícími dílky. Ve vzniklých švech je opět sešívačkou aplikována dekorace. Rukávy jsou dvoušvové. Outfit doplňuje úpletový overall.

Obr. 35. model 5

Obr. 36. detail kabátu

5.6 Model 6

Posledním modelem kolekce je dlouhý kabát tvaru písmene **V** s dlouhým rukávem a kapucí, opět vytvořený z tělové usně. Silueta se od širokých ramen směrem dolů zužuje. Délka sahá do poloviny lýtek. Přední díl je střižen středem, zadní vcelku. Hlavice dvoušvového rukávu je mírně snížena, čímž vzniká oversize efekt, který je podpořen i tvarováním švů do oblouku. V průkrčníkovém otvoru je všita rozměrná kapuce volně přecházející ve fazonu oděvu, čímž částečně zapravuje i přední kraje kabátu. Je střižena ze tří dílů a dekorována sešivačkou. Klopa kopíruje tvar ženského ňadra jako u modelu č. 2 a směrem dolů evokuje tvar rozkroku. Zapínání je řešeno opět kovovým zipem. Do bočních švů jsou všité nakládané kapsy, které směrem do středu předního dílu imitují tvar třísel a k přednímu a dolnímu kraji jsou upevněny speciálním lepidlem na usně. Model opět doplňuje přiléhavý overal.

Obr. 37. model 6

Obr. 38. variace modelu 6

Obr. 39. Detail kabátu

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

6 FOTODOKUMENTACE

Fotografie vznikly v prostorách ateliéru reklamní fotografie Univerzity Tomáše Bati.

Foto: Anna Sajdok

Model: Ivo Repčík

Obr. 40. Fotografie 1

Obr. 41. Fotografie 2

Obr. 42. Fotografie 3

Obr. 43. Fotografie 4

Obr. 44. Fotografie 5

Obr. 45. Fotografie 6

Obr. 46. Fotografie 7

Obr. 47. Fotografie 8

Obr. 48. Fotografie 9

Obr. 49. Fotografie 10

ZÁVĚR

V rámci tvorby závěrečné kolekce bylo důležité a zároveň velmi obtížné definovat jasnou hranici mezi mužským a ženským světem. Tato skutečnost je vnímána každým jedincem více či méně tolerantně. Proto jsem se rozhodla nehledat obecné meze, ale určit své vlastní. Celkový výsledek je tedy založen především na mém subjektivním úsudku a chápání maskulinity. Samozřejmě ale stojí na pevném faktickém základu.

Bakalářská práce by, dle mého názoru, měla být jakýmsi zhodnocením a využitím znalostí a dovedností nabytých během studia. Představuje pro mne ucelenou a komplexní práci studenta, zároveň by také měla vypovídat o jeho budoucím uměleckém směřování v daném oboru. Proto pro mne bylo zpočátku velmi těžké zvolit správnou cestu pro uchopení mnou vybrané inspirace.

Po důkladném studiu odborných materiálů jsem způsob našla. Dokonce i sama sebe a svůj postoj k dané problematice. Myslím, že jej nejlépe vystihuje tento citát:

„Muž má mít páteř a srdce. Je to někdo, na koho se můžete spolehnout. Mužům 1. poloviny 20. století však chybělo srdce, byli tzv. emocionálně neobratní. Zvrat nastal po válce ve Vietnamu. Dnes se očekává, že budou muži citliví, nikdo ale nechce, aby byli slabší. Směřujeme k tomuto cíli.“¹¹²

¹¹² BIDDULPH, Steve. Kniha o mužství. s 127 - 128

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAUDOT, François. Móda století. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2001, 399 s. ISBN 8072029436
- [2] SEELING, Charlotte. Fashion: 150 years : couturies, designers, labels. Potsdam: h.f. ullmann publishing, c2012, 497 s. ISBN 978-3-8480-0121-7
- [3] SEELING, Charlotte. Století módy 1900-1999. 1. vyd. Praha: Slovart, 2000, 655 s. ISBN 8072092472
- [4] SPILKER, Kaye Durland a Sharon Sadako TAKEDA. Breaking the mode: contemporary fashion from the permanent collection, Los Angeles County Museum of Art. 1st ed. Milano, Italy: Skira, 2007, 213 s. ISBN 978-88-6130-301-0
- [5] MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. Století. Vyd. 1. Praha: Brána, 2012, ISBN 978-80-7243-608-8.
- [6] MACKENZIE, Mairi. –ismy. V Praze: Slovart, 2010, ISBN 970-80-7391-399-1.
- [7] KARSTEN, Hartmut. Ženy – muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-x.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Např.	například.
Obr.	obrázek.
Tzv.	takzvaný.
USA	Spojené státy americké
YSL	Yves Saint Laurent
Op art	Optical art
Atd.	A tak dále
Yuppies	Young urban professional

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. muži a ženy	16
Obr. 2. koláž vzhledu pánské a dámské módy do roku 1914	19
Obr. 3. styl á la garçon	20
Obr. 4. pánská a dámská móda 20. let	22
Obr. 5. Glamour look a sportovní oblek Lacoste.....	23
Obr. 6. Pánská a dámská móda 30. let	24
Obr. 7. Pánská a dámská móda 40. let	26
Obr. 8. Pánská a dámská móda 50. let	29
Obr. 9. Éra Beatles a hippies.....	30
Obr. 10. Pánská a dámská móda 60. let	32
Obr. 11. Pánská a dámská móda 70. let	35
Obr. 12. Pánská a dámská móda 80. let	38
Obr. 13. Pánská a dámská móda 90. let	41
Obr. 14. Fenomén hipsters	43
Obr. 15. Pánská a dámská móda současnosti.....	44
Obr. 16. Kampaň Candy shoot.....	45
Obr. 17. Pánská kolekce Alexandra McQueena z rou 2009	46
Obr. 18. Pánská kolekce Rafa Simonse pro sezonu s/s 2014	47
Obr. 19. Pánská kolekce J. W. Andersona f/w 2013	48
Obr. 20. Kolekce Bernharda Willhelma pro rok 2013 a 2014.....	49
Obr. 21. Kolekce značky Kokon to Zai pro sezonu f/w 2014	50
Obr. 22. Kolekce značky Kokon to Zai pro sezonu s/s 2014.....	50
Obr. 23. Moodboard.....	53
Obr. 24. Moodboard 2.....	54
Obr. 25. Kolekční plán.....	55
Obr. 26. model 1	57
Obr. 27. detail modelu 1	57
Obr. 28. model 2	58
Obr. 29. model 3	59
Obr. 30. detail košile.....	60
Obr. 31. Detail košile zepředu	60
Obr. 32. model 4	61

Obr. 33. Detail kabátu.....	61
Obr. 34. Detail kapsy.....	62
Obr. 35. model 5.....	63
Obr. 36. detail kabátu.....	63
Obr. 37. model 6.....	64
Obr. 38. variace modelu 6.....	65
Obr. 39. Detail kabátu.....	65
Obr. 40. Fotografie 1.....	68
Obr. 41. Fotografie 2.....	69
Obr. 42. Fotografie 3.....	70
Obr. 43. Fotografie 4.....	71
Obr. 44. Fotografie 5.....	71
Obr. 45. Fotografie 6.....	72
Obr. 46. Fotografie 7.....	73
Obr. 47. Fotografie 8.....	74
Obr. 48. Fotografie 9.....	75
Obr. 49. Fotografie 10.....	76

